

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Auteu

[Redacted signature block]

Datum
24 november 2025

Kenmerk
DGA-PAV / 102421708

RT 0000126777

Bijlage(n)
7

nota
TER BESLISSING

Voortgang op diverse onderwerpen van het
mestbeleid

Parafenroute

[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]

Aanleiding

Met bijgevoegde brief informeert u de Tweede Kamer over de voortgang van verschillende onderwerpen binnen het mestbeleid. Dit betreft het advies van de meststoffengezant naar aanleiding van exportmissies, het vervolg van Bemest op z'n best, de openstelling van de subsidie hygiëniserings- en drooginstallaties, het onderzoeksrapport van SEO over het functioneren van de mestmarkt, het rapport 'Variabiliteit mineraal stikstofresidu en relatie met nitraatuitspoeling', de quickscan verwerken dierlijke mest in potgrond (en andere groeimmedia), het emissiearm aanwenden van spuiwaters en ureumhoudende kunstmest, Renure en de pilots mineralenconcentraat en kunstmestvrije Achterhoek, de voortgang protocol stikstofgat, de actualisatie excretieforfaits en de uitzondering voor het bovengronds aanwenden van runderdrijfmest. Met deze brief doet u ook de toezegging af betreffende het areaal grasland.¹ Tevens doet u twee moties af. Dit zijn de motie Grinwis c.s.² betreffende het opstellen van een degelijke analyse van de mestmarkt, die bijdraagt aan allereerst transparantie met betrekking tot het functioneren van de mestmarkt en haar deelmarkten en aan de hand van deze analyse het verder stappen zetten om de mestmarkt transparanter en beter te laten functioneren, en de motie Pierik³ betreffende het maken van afspraken met lokale en provinciale overheden om de vergunningsverlening voor mestverwerking succesvoller te laten verlopen.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd de Kamerbrief te ondertekenen en naar de Tweede Kamer te sturen.

¹ Kamerstukken II, 2024-2025, TZ202503-060.
² Kamerstukken II, 2024-2025, 33037, nr. 570.
³ Kamerstukken II, 2024-2025, 36618, nr. 38.

Kernpunten

Advies meststoffengezant naar aanleiding van exportmissies

- In de bijlage vindt u het verslag van de heer Knops op basis van de drie exportmissies die hebben plaatsgevonden naar het oosten van Frankrijk, het westen van Polen en het oosten van Duitsland dit jaar. In de brief worden de drie aanbevelingen uit dit verslag genoemd.
- Ook informeert u de Kamer over het vervolg van de aanbevelingen van de heer Knops als mestverkenner.
- Beide opdrachten zijn nu vervuld. U bedankt de heer Knops voor de uitvoering ervan.

Vervolg programma Bemest op z'n best

- U informeert de Kamer over de resultaten van het programma Bemest op zijn best, die u op 19 november jl. ontvangen heeft.
- U geeft aan dat er een vervolg gegeven wordt aan het programma.
- U kondigt aan dat succesvolle technieken verder worden onderzocht en dat het voornemen is een subsidieregeling te ontwikkelen om toepassing van succesvolle technieken te stimuleren.

Openstelling subsidie hygiëniserings- en drooginstallaties

- U informeert de Kamer dat de subsidieregeling hygiëniserings- en drooginstallaties onlangs is opengesteld. Het beschikbare budget bedraagt €7,5 miljoen.
- U geeft aan dat deze subsidieregeling tot doel heeft om de export van mest te vergroten.

Onderzoeksresultaten transparantie mestmarkt

- Naar aanleiding van het door u toegezegde onderzoek naar de transparantie op de mestmarkt en de motie Grinwis c.s. (Kamerstuk 33037, nr. 570) heeft u op 14 februari jl. (nota nr. DGA / 96676676) ingestemd met het door SEO Economisch Onderzoek (verder SEO) te verrichten onderzoek naar het functioneren van de mestmarkt, waarover u de Kamer op 7 maart heeft geïnformeerd (Kamerstuk 33037, nr. 586).
- Het rapport van SEO geeft (onafhankelijke) waardevolle inzichten over de mestmarkt.
- De belangrijkste uitkomsten van het SEO rapport zijn:
 - spanningen op de mestmarkt bestaan binnen bepaalde marktsegmenten en zijn niet het gevolg van marktfalen, maar van marktwerking en beleid.
 - wanneer mestprijzen negatief zijn, vertegenwoordigt mest een kostenpost voor veehouders, maar deze kostenpost heeft maar beperkt invloed op productiekeuzes voor het primaire product. Thans zijn mestkosten ongeveer 5-10 procent van alle kosten van een veehouder. Fluctuaties in de prijs van mest zouden in theorie invloed kunnen hebben op de productie van de veehouder, maar dit effect is in de praktijk klein omdat andere factoren (prijs product en kosten veevoer) in aanzienlijk grotere mate meewegen.
 - er zijn geen aanwijzingen gevonden dat er sprake is van een gebrek aan concurrentie door marktmacht in de mestmarkt. Er zijn namelijk veel

- marktpartijen op de mestmarkt, er is geen opvallende hoge concentratiegraad en er zijn weinig barrières om toe te treden.
- reputatie en netwerk kunnen leiden tot een sterke marktpositie onder intermediairs (in een bepaald gebied), maar er zijn geen aanwijzingen dat er sprake is van schadelijke marktmacht.
 - er is sprake van onvolledige informatie op de mestmarkt. Echter, uit interviews zijn geen signalen naar voren gekomen dat een gebrek aan transparantie leidt tot nadelige maatschappelijke effecten, zoals hogere transactiekosten, een inefficiënte verdeling van het aanbod of gebrek aan marktvertrouwen.
 - verandering van mestprijzen is geen reden tot overheidsingrijpen op de mestmarkt zonder signalen dat de markt niet goed werkt.
- Het rapport van SEO geeft geen aanleiding om in te grijpen in het functioneren van de mestmarkt vanwege marktmacht of transparantie van de mestmarkt.

Rapport 'Variabiliteit mineraal stikstofresidu en relatie met nitraatuitspoeling'

- Met deze Kamerbrief stuurt u het onderzoek naar de relatie tussen N-mineraal en nitraatuitspoeling naar de kamer.
- U geeft aan dat er veel variatie in de uitkomsten van het onderzoek zit en kondigt aan nader onderzoek te laten doen naar de steefwaarden voor N-mineraal.

Verwerken dierlijke mest in potgrond (en andere groeimmedia)

- Op 7 maart jl. heeft u de Kamer geïnformeerd over het laten uitvoeren van een quickscan met betrekking tot mogelijkheden voor het verwerken van dierlijke mest in potgrond. Met deze Kamerbrief stuurt u het rapport van de quickscan naar de Kamer.
- Uit zowel de literatuurstudie als gesprekken met bedrijven blijkt dat de mogelijkheden voor het verwerken van dierlijke mest in potgrond beperkt zijn.
- U geeft aan dat de onderzoeksresultaten besproken zullen worden met verschillende sectorpartijen. Er wordt bezien in hoeverre er bereidheid bestaat om gezamenlijk een vervolg te geven aan deze quickscan.

Emissiearm aanwenden spuitwaters en ureumhoudende kunstmest

- U heeft in uw brief van 16 september jl.⁴ aangekondigd dat per 1 januari 2027 spuitwaters en ureumhoudende kunstmest emissiearm aangewend moeten gaan worden.
- Met deze Kamerbrief stuurt u de beantwoording van de WUR op uw kennisvraag over emissiearm aanwenden van spuitwaters en stikstof kunstmest naar de Kamer.
- Op basis van de adviezen van de WUR zal worden gewerkt aan het voorschrijven van best beschikbare technieken voor spuitwaters en ureumhoudende kunstmest in regelgeving.

⁴ Kamerstukken II, 2025-2026, 35334, nr. 413.

- U kondigt aan dat de gelegenheid geboden wordt te reageren op de wijzigingen in het 'BBT-document emissiearm aanwenden' via een internetconsultatie.
- U geeft aan bladbemesting op basis van ureum uit te zonderen van de te vormen regelgeving.

Renure en de pilots mineralenconcentraat en kunstmestvrije Achterhoek

- In de brief gaat u in op de stand van zaken van de pilot mineralenconcentraat en de pilot kunstmestvrije Achterhoek.

Voortgang protocol stikstofgat

- In de brief gaat u in op de voortgang betreffende het protocol stikstofgat.

Actualisatie excretieforfaits

- U geeft vanwege moverende redenen aan, dat u afziet van uw voornemen om per 1 januari 2026 over te gaan tot actualisatie van de excretieforfaits en stikstofcorrectiefactoren voor diercategorieën waarop het fosfaatrechtenstelsel niet van toepassing is, maar daarvoor meer tijd te nemen.

Uitzondering bovengronds aanwenden van runderdrijfmest

- In de brief van 16 september jl.⁵ heeft u de Kamer geïnformeerd heeft over de internetconsultatie bovengronds uitrijden en dat u in afwachting was van het definitieve rapport naar de milieueffecten van het bovengronds aanwenden van runderdrijfmest.
- Nu voornoemd rapport niet meer dit jaar te verwachten is, is er voor de start van het mestseizoen (16 februari) wellicht geen duidelijkheid over voortzetting van de uitzonderingsmogelijkheid voor bovengronds uitrijden.
- Tot het moment van besluitvorming na oplevering van het rapport, wordt bovengronds aanwenden van runderdrijfmest in 2026 voortgezet (gedoogsituatie) onder dezelfde voorwaarden en voorschriften als in 2025.

Ontwikkeling areaal grasland

- Tijdens een debat op 12 maart 2025 heeft u de Kamer toegezegd de Kamer na de mei-telling en voor de zomer van 2025 informeren over op welke schaal grasland in bouwland wordt omgezet en over het feit of daar significante verschuivingen in te zien zijn.⁶
- De cijfers van de Gecombineerde Opgave van RVO worden na sluiting bewerkt door CBS tot een statistische reeks.
- De statistische reeks over het totale areaal grasland zijn 30 september 2025 opgeleverd en verwerkt in de cijfers in de Kamerbrief. Er waren al eerder voorlopige cijfers over andere typen grondgebruik, maar nog niet over het totale areaal grasland.
- De brief bevat cijfers over grondgebruik in de jaren 2020 tot en met 2025; verschillen tussen 2024 en 2020 (in lijn met eerdere informatie die u heeft

⁵ Kamerstukken II, 2024-2025, 33037, nr 610.

⁶ Kamerstukken II, 2024-2025, TZ202503-060

verstrekt), verschillen tussen 2025 en 2024 en verschillen tussen 2025 en 2020.

- Uit deze cijfers blijkt dat ten opzichte van 2024 het areaal akkerbouw is gestegen, en het areaal grasland en het areaal groenvoedergewassen is gedaald. De arealen grasland en akkerbouw liggen hierdoor op een vergelijkbaar niveau als in 2023.